

บทที่ 3

วิธีการแสดงเดี่ยวเปียโน

1. ข้อมูลการแสดง

คัดเลือกบทเพลงสำหรับการแสดงทั้งหมด 4 บทเพลง โดยพิจารณาจากความไพเราะและคุณค่าทางวรรณคดีเปียโน ความสามารถของผู้แสดง และมีความเหมาะสมที่จะเป็นบทเพลงที่ควรนำมาศึกษาในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต บทเพลงทั้ง 4 มีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่น ยุคที่ประพันธ์ ผู้ประพันธ์ เทคนิคการเล่นและเทคนิคที่ใช้ในการประพันธ์

๔. บทเพลงที่คัดเลือกมาแสดง ได้แก่

1. Uninterrupted Rests ประพันธ์โดยทาเกมิส มี 3 ท่อน ได้แก่

1. Slowly, sadly as if to converse with
2. Quietly and with a cruel reverberation
3. A Song of Love

ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 7 นาที

2. Six Bagatelles, Op.126 ประพันธ์โดยเบโทเฟน มี 6 ท่อน ได้แก่

1. Andante con moto, cantabile compiacevole
2. Allegro
3. Andante, cantabile e grazioso
4. Presto
5. Quasi allegretto
6. Presto-andante amabile e con moto-presto

ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 20 นาที

3. Image, Book 2 ประพันธ์โดยเดอบุซี มี 3 ท่อน ได้แก่

1. Cloches à travers les feuilles
2. Et la lune descend sur le temple qui fût
3. Poissons d'or

ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 13 นาที

4. Humoreske, Op.20 ประพันธ์โดยชูมันน์ มี 6 ท่อน ได้แก่
 1. Einfach – Sehr rasch und leicht
 2. Hastic – Nach und nach immer lebhafter und stärker
 3. Einfach und zart – Intermezzo
 4. Innig
 5. Sehr lebhaft – Mit einigem Pomp
 6. Zum Beschluß

ใช้เวลาในการแสดงประมาณ 30 นาที

2. การเตรียมการแสดง

1. คัดเลือกบทเพลง

การคัดเลือกบทเพลงที่จะใช้แสดงต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของบทเพลงในแต่ละแง่มุม เช่น ระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับการนำมาฝึกซ้อมเพื่อออกแสดงในการศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต คุณค่าทางทางวรรณคดีเปียโน เป็นบทเพลงเปียโนที่สำคัญของนักประพันธ์เพลงที่มีชื่อเสียงจากต่างยุคต่างสมัยกัน มีความต่างกันในด้านอารมณ์ของบทเพลง และลักษณะเด่นของแต่ละบทเพลง

2. เลือกใช้นิตเพลงจากสำนักพิมพ์ที่น่าเชื่อถือ

ในปัจจุบันมีสำนักพิมพ์ที่พิมพ์นิตเพลงออกมาจำหน่ายเป็นจำนวนมาก การเลือกใช้นิตเพลงควรพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของบรรณาธิการที่ได้ทำการรวบรวมนิตเพลง วิเคราะห์กำหนดเลขนิ้ว แนะนำการใช้เพดัล กำหนดประโยคเพลง รวมถึงรายละเอียดต่างๆ ในบทเพลง การใช้นิตเพลงมากกว่าหนึ่งสำนักพิมพ์ทำให้สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่งที่กล่าวมาได้ หลังจากนั้น ขึ้นอยู่กับเหตุผลและรสนิยมของผู้แสดงในการเลือกใช้นิตจากสำนักพิมพ์ใด สำนักพิมพ์หนึ่งหรือจะใช้จากหลายสำนักพิมพ์ควบคู่กันไปด้วยก็ได้ เนื่องจากในปัจจุบันการตีความการเล่นเปียโนค่อนข้างอิสระ ไม่จำกัดอยู่เพียงแค่รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

3. วางแผนการฝึกซ้อมบทเพลง

ในการเตรียมการแสดงเดี่ยวเปียโน นักเปียโนต้องให้ความสำคัญกับการซ้อมเปียโนเป็นอันดับแรก ในความเป็นจริงแล้วนักเปียโนมีหน้าที่อื่นอีก เช่น เข้าชั้นเรียน สอนเปียโน หรือธุระอื่น แต่เมื่อจัดเวลาและบริหารเวลาอย่างดีแล้วก็จะมีเวลาสำหรับซ้อมเปียโนได้อย่างเต็มที่ ในที่นี้ขอยกตัวอย่างการจัดเวลาฝึกซ้อมของผู้แสดง ในกรณีที่มีเวลาว่างทั้งวันเพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้สนใจ

ผู้แสดงเริ่มฝึกซ้อมเปียโนตั้งแต่เวลา 9.00 น. ถึง 12.00 น. หลังจากนั้นพักกลางวันเป็นเวลา 1 ชั่วโมง แล้วกลับมาฝึกซ้อมอีกครั้งในเวลา 13.00 น. จนถึงสิ้นสุดการฝึกซ้อมในเวลา 15.00 น. หลังจากนั้นเวลา 16.00 น. เริ่มสอนเปียโนจนกระทั่งเวลา 17.00 น. เมื่อเสร็จสิ้นการฝึกซ้อมและการสอนในแต่ละวันแล้ว ในช่วงเวลา 20.00 น. ถึง 22.00 น. เป็นเวลาที่ผู้แสดงพักผ่อนอ่านหนังสือ ฟังเพลงหรือทบทวนการฝึกซ้อมที่ผ่านมาในวัน ผู้แสดงปฏิบัติเช่นนี้ในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ส่วนวันเสาร์และวันอาทิตย์เป็นวันสำหรับการสอนตั้งแต่เวลา 9.00 น. ถึง 16.00 น.

สำหรับการฝึกซ้อมในแต่ละช่วงผู้แสดงได้ปฏิบัติดังนี้ ในช่วง 3 ชั่วโมงแรกได้แบ่งการฝึกซ้อมออกเป็น 2 ช่วง คือ การฝึกซ้อมช่วงที่ 1 เป็นการฝึกซ้อมสเกล อาร์เปจ และบทฝึกสำหรับเปียโนเพื่อเป็นการเตรียมนิ้วมือและร่างกายให้พร้อมสำหรับการฝึกซ้อมบทเพลง

การฝึกซ้อมในช่วงที่ 1 นี้ใช้เวลา 1 ชั่วโมง การฝึกซ้อมช่วงต่อมาเป็นการฝึกซ้อมบทเพลงโดยให้ความสำคัญกับบทเพลงที่ยากและมีความยาวมากที่สุดในการแสดงก่อนเพราะเป็นเพลงที่ต้องใช้ความคิดและพลังกำลังในการฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก ต่อด้วยบทเพลงที่มีความยาวรองลงมา ใช้เวลาการฝึกซ้อมแต่ละบทเพลงประมาณ 1 ชั่วโมง

การฝึกซ้อมในช่วงบ่ายเริ่มตั้งแต่เวลา 13.00 น. เป็นการซ้อมสองบทเพลงในรายการแสดงครึ่งหลังโดยใช้เวลาฝึกซ้อมบทเพลงละ 1 ชั่วโมง ซึ่งบทเพลงทั้งสองเป็นบทเพลงที่ค่อนข้างง่ายกว่าสองบทเพลงที่ฝึกซ้อมในช่วงเช้า สิ้นสุดการฝึกซ้อมช่วงบ่ายในเวลา 15.00 น.

4. เรียนบทเพลงที่จะแสดงกับอาจารย์ผู้สอน

ควรเข้าเรียนเปียโนกับอาจารย์ผู้สอนอย่างสม่ำเสมอสัปดาห์ละหนึ่งถึงสองชั่วโมงในแต่ละชั่วโมงเรียนควรสังเกตพัฒนาการของการเล่นเปียโน ปรึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและวิธีการแก้ไขปัญหา

5. แก้ไขปัญหาและข้อบกพร่องในจุดต่างๆ ของบทเพลง

เมื่อพบว่าเกิดปัญหาค้นคว้าหาสาเหตุของปัญหาว่ามาจากอะไร เช่น การเลือกใช้โน้ตที่ไม่เหมาะสม หรือการใช้เทคนิคที่ไม่ถูกต้อง เมื่อพบสาเหตุแล้วควรริบหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมโดยการปรึกษากับอาจารย์ผู้สอนหรือหาบทฝึกที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นมาฝึกฝน

6. ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับบทเพลงที่จะแสดง

นอกจากการซ้อมบทเพลงจากโน้ตเพลงแล้ว ควรหาความรู้เกี่ยวกับนักประพันธ์ และบทเพลงจากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย ในปัจจุบันมีแหล่งความรู้เกี่ยวกับดนตรีคลาสสิกหลายแหล่ง เช่น เว็บไซต์ ห้องสมุด และร้านหนังสือ

7. ทำสูจิบัตรและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การแสดง

ในสูจิบัตรและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การแสดงควรมีข้อมูลที่สำคัญ ดังนี้

- ชื่อ นามสกุล และประวัติผู้แสดง
- วัน เวลา และสถานที่แสดง
- ลำดับรายการแสดงและข้อมูลเกี่ยวกับบทเพลงในสูจิบัตร

8. กำหนดวัน เวลา และสถานที่แสดง

ควรกำหนดวัน เวลา และสถานที่แสดงเป็นอันดับแรก เพราะระยะเวลาจะเป็นตัวช่วยกำหนดให้ผู้แสดงวางแผนการฝึกซ้อมให้ทันตามระยะเวลาที่มี ในเรื่องของสถานที่แสดงควรคำนึงถึงคุณภาพของระบบเสียงในห้องแสดง (Acoustic) ในกรณีที่ต้องมีการขนย้ายเปียโนควรคำนึงถึงความสะดวกของสถานที่ในการขนย้าย ตลอดจนคำนึงถึงเรื่องการเดินทางว่าสะดวกหรือไม่สำหรับผู้ที่จะเดินทางมาชมการแสดงเดี่ยวเปียโน

9. เลือกเปียโนที่จะใช้ในการแสดง

การเลือกเปียโนที่ใช้ในการแสดงพิจารณาจากสิ่งสำคัญ ดังนี้

- เสียง

สำหรับการแสดงในครั้งนี้ได้เลือกใช้เปียโนคอนเสิร์ตแกรนด์ยี่ห้อไฮน์เวย์ แอนด์ ซันส์ เปียโนรุ่นนี้ให้เสียงที่ก้องกังวานและสามารถสร้างสีสันเสียงให้เข้ากับบทเพลงจากทุกยุคสมัยที่เลือกมาแสดง นอกจากนี้แล้วเปียโนยี่ห้อนี้ยังเป็นเปียโนที่เป็นมาตรฐานที่นักเปียโนระดับโลกเลือกใช้

- น้ำสัมผัส

ผู้แสดงชื่นชอบในน้ำสัมผัสของเปียโนที่หนัก ต้องใช้น้ำหนักมากในการเล่น มีความลึกของคีย์ทำให้สามารถสร้างเสียงที่มีมิติได้ นอกจากนี้ยังต้องมีกลไกของน้ำสัมผัสที่ตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างดีเยี่ยม

10. ปรับเสียงและตรวจสอบภาพเปียโนที่จะใช้แสดง

ผู้แสดงได้ติดต่อให้คุณหิรัญ สุขจิตร ช่างเทคนิคเปียโนที่มีชื่อเสียงในการปรับเสียงเปียโนเพื่อการแสดงคอนเสิร์ตเข้ามาปรับเสียงและน้ำสัมผัส โดยขอให้ปรับน้ำสัมผัสให้มีน้ำหนักมาก การเล่นเปียโนที่ต้องใช้แรงในการเล่นมากจะทำให้เล่นบทเพลงได้ช้าลงเมื่อเกิดความตื่นเต้น สามารถควบคุมนิ้วมือบนเปียโนที่หนักได้มากกว่าการเล่นบนเปียโนที่น้ำสัมผัสมีน้ำหนักเบา

ในด้านของเสียง ได้ปรับเสียงให้มีความคมชัดและก้องกังวานมากกว่าปกติ เนื่องจากในวันแสดงจริงต้องเปิดเครื่องปรับอากาศอาจทำให้เสียงของเครื่องปรับอากาศรบกวนเสียงเปียโน

แต่เมื่อได้ปรับเสียงเปียโนให้มีความก้องกังวานมากขึ้น พบว่าผู้ชมสามารถได้ยินเสียงเปียโนได้อย่างชัดเจน

11. เตรียมช่างบันทึกภาพและเสียง

การแสดงในครั้งนี้ได้ใช้กล้องวีดีโอไฮโซนี่ รุ่น DCR-SR68E ในการบันทึกภาพและเสียง ซึ่งเป็นกล้องที่สามารถถ่ายภาพเคลื่อนไหวได้อย่างคมชัดรวมไปถึงระบบการบันทึกเสียงที่ได้คุณภาพมาตรฐาน โดยมีผู้ควบคุมกล้อง 1 คน

12. ฝึกซ้อมการเดินเข้า ออก เวทีรวมถึงการคำนับ

ควรให้ความสำคัญกับการเดินเข้า ออก เวที และการคำนับ เพราะแสดงถึงความมั่นใจของผู้แสดง การเดินบนเวทีไม่ควรเดินเร็วเกินไปนัก แสดงสีหน้าที่เป็นธรรมชาติ เมื่อยืนขึ้นควรมองผู้ชมเล็กน้อยแล้วคำนับแต่พองาม มือซ้ายจะจับขอบเปียโนหรือปล่อยไว้ข้างลำตัวก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม เมื่อได้รับเสียงปรบมือจากผู้ชมมากเป็นพิเศษควรเดินออกมาคำนับอีกครั้งหรือสองครั้ง จะเล่นเพลงแถม (Encore) อีกสักเพลงหรือสองเพลงก็ได้เพื่อเป็นการขอบคุณและให้เกียรติผู้ชม

ถ้าเป็นการแสดงบทเพลงประเภทคอนแชร์โตร่วมกับวงดุริยางค์ จะมีวิธีปฏิบัติที่ต่างกัน คือ ผู้แสดงควรเดินออกมาก่อนผู้อำนวยเพลงและต้องจับมือกับหัวหน้าวงดุริยางค์เมื่อแสดงบทเพลงจบแล้วให้จับมือกับผู้อำนวยเพลงและหัวหน้าวงดุริยางค์ ควรฉายมือให้นักดนตรีในวงดุริยางค์ด้วยแล้วค่อยคำนับผู้ชม หามยืนขึ้นแล้วหันไปคำนับผู้ชมทันทีหลังจากแสดงจบบทเพลง

13. ฝึกซ้อม ณ สถานที่แสดงจริง

การที่ได้ไปฝึกซ้อม ณ สถานที่จริงก่อนการแสดง จะทำให้ผู้แสดงเข้าใจคุณภาพของระบบเสียงในห้องแสดง ทำให้สามารถปรับการเล่นให้เข้ากับสถานที่แสดงได้ นอกจากนี้ยังทำให้ได้สัมผัสบรรยากาศของสถานที่แสดงจริง จะช่วยให้ชินกับห้องแสดงและลดความตื่นเต้นลง

3. วิธีการแสดงเดี่ยว

1. แสดงบทเพลงตามรายการที่ได้กำหนดไว้
2. ถ่ายทอดบทเพลงให้ตรงกับการตีความและจุดประสงค์ของผู้ประพันธ์
3. ถ่ายทอดอารมณ์และความรู้สึกผ่านเสียงดนตรี พยายามสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ชม
4. แต่งกายให้เหมาะสมกับการแสดง

4. การแสดง

ผู้แสดงแบ่งการแสดงออกเป็นสองช่วง ช่วงละประมาณ 40 นาที มีพักครึ่งเวลาระหว่างการแสดง 15 นาที การแสดงทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที โดยแสดงบทเพลงทั้งหมดตามลำดับที่ได้กำหนดไว้ในสูจิบัตรการแสดง

5. วัน เวลา และสถานที่แสดง

การแสดงเดี่ยวเปียโนในครั้งนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554 เวลา 18.30 น. ณ ห้องแสดงดนตรีธรรมสรอง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 54/1 ถนนสุขุมวิท ซอย 3